

VENDIM
Nr. 39, datë 6.7.2016

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha,	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 4.5.2016, mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 24 Akti që i përket:

KËRKUESE: Shoqëria “Podgorica 2000” sh.p.k., përfaqësuar nga Sami Podgorica

SUBJEKT I INTERESUAR: Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes, Avokatura e Shtetit

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë i vendimit nr. 00–2015–1586 (221), datë 29.4.2015 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; neni 6 i KEDNJ-së; ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksioni-min e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Fatos Lulo, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuases, shoqërisë “Podgorica” sh.p.k., që kërkoj pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Avokaturës së Shtetit, që kërkoj rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Sipas akteve bashkëlidhur kërkesës rezulton se mes shoqërisë “Podgorica 2000” sh.p.k. dhe Ministrisë së Ekonomisë, Tregtisë dhe Energjetikës (METE) është lidhur kontrata e qirasë e datës 12.6.2000, me objekt dhënien me qira nga kjo e fundit të një objekti 3-katesh në Qendrën Hidrotermale Llixha Elbasan, me një sipërfaqe 3000 m², nga të cilat 1.432 m² sipërfaqe nën objekt dhe 2276 m² sipërfaqe funksionale.

2. METE, me shkresat e datave 27.6.2005, 16.8.2005 dhe 14.10.2005, i ka kërkuar shoqërisë “Podgorica 2000” sh.p.k. zgjidhjen e kontratës dhe shlyerjen e qirasë së prapambetur.

3. Në datën 7.2.2006 rezulton se është marrë në dorëzim objekti, hotel i ri, pronë e shtetit, dhënë me qira kërkuases (pala e paditur në procesin gjyqësor). Po në këtë datë METE (pala paditëse e kundërpaditur në procesin gjyqësor) ka kërkuar gjyqësisht që të llogaritet dhe të paguhet vlera e prapambetur e qirasë së truallit dhe e ndërtesës në masën 9.487 USD dhe 810.297 lekë. Kërkuësja ka paraqitur kundërpadi me objekt detyrimin e paditësit të kundërpaditur t’i paguajë asaj vlerën e punimeve të kryera në truallin, sipërfaqe funksionale 2276 m² në vlerën 9.759.698 lekë.

4. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 2480, datë 30.3.2009, ka vendosur: *“Detyrimin e palës së paditur kundërpaditëse shoqëria “Podgorica 2000” sh.p.k. t’i paguajë paditësit të kundërpaditur METE vlerën e qirasë së ndërtesës së papaguar deri në datën 6.2.2006, në vlerën 9,487 USD, si dhe detyrimin e palës paditëse të kundërpaditur, METE, t’i paguajë të paditurit kundërpaditëse, shoqërisë “Podgorica 2000” sh.p.k., vlerën e punimeve të kryera në truallin, sipërfaqe funksionale 2276 m² në vlerën 9.759.698 (nëntë milionë e shtatëqind e pesëdhjetë e nëntë mijë e gjashtëqind e nëntëdhjetë e tetë) lekë.”.*

5. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 1121, datë 15.6.2010, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 2480, datë 30.3.2009, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

6. Kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë ka ushtruar rekurs Avokatura e Shtetit. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00–2015–1586 (221), datë 29.4.2015, ka vendosur: “Prishjen e vendimit nr. 1121, datë 15.6.2010 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në po atë gjykatë, me tjetër trup gjykues, lidhur me kundërpadinë. Lënien në fuqi të vendimit nr. 1121, datë 15.6.2010, të Gjykatës së Apelit Tiranë për pjesët e tjera.”.

II

7. **Kërkuesja, shoqëria “Podgorica 2000” sh.p.k.**, i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) me kërkesë për shfuqizimin e vendimit objekt kërkesë, duke pretenduar cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor në këto drejtime:

7.1 Është mohuar e drejta e mbrojtjes dhe e përfaqësimit të interesave të kërkueses, pasi ajo nuk ka pasur dijeni për zhvillimin e gjykimit në Gjykatën e Lartë (as në dhomën e këshillimit, as në seancë), për shkak të moskomunikimit të rekursit së Avokaturës së Shtetit. Në dosjen gjyqësore gjendet dëftesa e komunikimit të rekursit me shënimin e avokatit mbrojtës “nuk jam më avokat i kësaj çështjeje”.

7.2 Është cenuar parimi i sigurisë juridike, pasi vendimi i Gjykatës së Apelit është ekzekutuar që në datën 8.7.2014.

8. **Subjekti i interesuar, Avokatura e Shtetit**, kundërshton pretendimet e kërkueses në këto drejtime:

8.1 Kërkuesja nuk i ka shteruar të gjitha mjetet juridike për t’iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese. Vendimi i Gjykatës së Lartë që ka rikthyer çështjen për rigjykim në Gjykatën e Apelit nuk mund të konsiderohet si një vendim përfundimtar për efektet e gjykimit kushtetues, pasi nuk vendos në mënyrë përfundimtare mbi çështjen. Në të tilla raste kërkuesja i ka të gjitha mjetet e nevojshme juridike për mbrojtjen e interesave të saj juridike gjatë rigjykimit të çështjes, përfshirë edhe mbrojtjen kushtetuese pranë kësaj Gjykate.

8.2 Nuk kemi cenim të procesit të rregullt ligjor. Kërkuesja nuk ka arritur të provojë pretendimet e saj për mungesën e komunikimit të rekursit. Në dosjen gjyqësore gjendet e administruar dëftesa e komunikimit të rekursit e nënshkruar nga avokati mbrojtës. Njëkohësisht është administruar edhe prokura me anë të së cilës kërkuesja autorizon avokatin për ta përfaqësuar në të tria shkallët e gjyqësorit. Në dosjen gjyqësore nuk gjendet i administruar asnjë akt noterial për revokimin e kësaj prokure ose ndonjë akt që të vërtetojë heqjen dorë të përfaqësuesit nga gjykimi i kësaj çështjeje. Gjithashtu, njoftimin për këtë çështje Gjykata e Lartë e ka bërë me shpallje.

8.3. Në lidhje me pretendimin për cenimin e parimit të sigurisë juridike, Gjykata e Lartë ka vepruar në përputhje me kompetencat e saj ligjore. Neni 485/a i KPC-së parashikon zgjidhjen e pasojave kur nga Gjykata e Lartë prishet vendimi, i cili është ekzekutuar tërësisht apo pjesërisht, duke parashikuar detyrimin e personit që ka përfituar të kthejë të gjitha përfitimet e marra nga ekzekutimi i vendimit.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkueses

9. Kërkuesja legjitimohet *ratione personae*, pasi parashikohet si subjekt nga neni 134/1/g i Kushtetutës, si edhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit 2-vjeçar të parashikuar nga neni 30/2 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

10. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, në kushtet e dhënies së një vendimi që ka vendosur rikthimin e çështjes për rigjykim, fillimisht duhet të analizohet çështja e legjitimitetit të kërkueses në bazë të nenit 131/f të Kushtetutës, lidhur me shterimin e të gjitha mjeteve juridike

për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese përpara paraqitjes së kërkesës në Gjykatën Kushtetuese.

11. Gjykata ka theksuar se, në kuptim të neneve 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës, individ mund t'i drejtohet kësaj Gjykate për pretendime që lidhen me cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, vetëm pasi të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e këtyre të drejtave. Juridiksioni kushtetues për shkeljen e të drejtave themelore për një proces të rregullt ligjor bëhet i mundur kur shterohen mjetet juridike të ankimit në gjykatat e zakonshme. Shterimi i mjeteve juridike përbën kusht paraprak që duhet të përmbushet nga individ përpara se t'i drejtohet Gjykatës Kushtetuese. Ky rregull nënkupton jo vetëm që individ t'i jetë drejtuar të gjitha instancave të zakonshme, por edhe që të gjitha pretendimet që ngre në këtë Gjykatë t'i ketë paraqitur më parë në këto instanca, të paktën në substancë, duke respektuar kërkesat formale dhe afatet e parashikuara në ligjin procedural (*shih vendimin nr. 31, datë 25.5.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Gjykata ka theksuar se neni 131/f i Kushtetutës ka të bëjë me faktin se kontrolli i ushtruar nga Gjykata, përfshirë edhe rastet e shkeljes së të drejtave të individit nga një proces i parregullt ligjor, është një kontroll subsidiar, që do të thotë se individ duhet t'i ketë shteruar mjetet dhe rrugët e tjera ligjore. Juridiksioni kushtetues për shkelje të të drejtave themelore për një proces të rregullt bëhet i mundur kur kërkuesi të ketë shteruar mjetet e ankimit pranë gjykatave të sistemit gjyqësor. Shterimi nënkupton që kërkuesi duhet t'i shfrytëzojë në shkallët e sistemit gjyqësor të gjitha mjetet e lejueshme dhe mundësitë procedurale për vendosjen në vend të të drejtave të pretenduara. Mjetet ligjore shterojnë kur në varësi të rrethanave të çështjes rregullat procedurale nuk parashikojnë mjete të tjera ankimi (*shih vendimin nr. 3, datë 26.1.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Po në këtë drejtim, Gjykata ka vlerësuar se duke qenë se mbrojtja kushtetuese ka një funksion subsidiar, ajo mund të kërkohet vetëm për një vendim përfundimtar, të çfarë-dolloj forme, që përmbyll procesin gjyqësor. Dhunimi i së drejtës për një proces të rregullt ligjor, e garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, mund të pretendohet në Gjykatë vetëm pasi të shterohen të gjitha mundësitë e ofruara nga sistemi i apelit dhe kjo vlen edhe në rastet kur procedurat gjyqësore paraprake çojnë në një rëndim të mëtejshëm ose në tejzgjatjen e dhuni-mit të kësaj të drejte (*shih vendimin nr. 3, datë 26.1.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Në rastin objekt shqyrtimi, Gjykata vëren se Gjykata e Lartë e ka kthyer çështjen për rigjykim në Gjykatën e Apelit Tiranë. Në raste analoge Gjykata është shprehur se vendime të këtij lloji nuk mund të konsiderohen si vendime përfundimtare, për efektet e gjykimit kushtetues, pasi ato nuk vendosin në mënyrë përfundimtare mbi themelin e çështjes. Me fjalë të tjera, vendime të këtij lloji, për më tepër kur procesi i themelit vazhdon të jetë në gjykim, nuk mund të quhen përfundimtare, në kuptim të nenit 131/f të Kushtetutës. Në të tilla raste kërkuesi i ka të gjitha mjetet e nevojshme juridike për mbrojtjen e interesave të tij gjatë rigjykimit të çështjes, përfshirë më pas edhe mbrojtjen kushtetuese pranë kësaj Gjykate (*shih vendimin nr. 48, datë 6.7.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se kërkuessa nuk legjitimohet për t'ju drejtuar kësaj Gjykate pasi nuk ka shteruar mjetet ligjore në kuptim të nenit 131/f të Kushtetutës.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", me shumicë votash,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Fatmir Hoxha, Altina Xhoxhaj, Vitore
Tusha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj

Anëtarë kundër: Bashkim Dedja (kryetar)

MENDIMI PAKICE

1. Për arsye se nuk ndaj të njëjtin qëndrim me shumicën lidhur me përfundimin e arritur në këtë çështje për rrëzim të kërkesës dhe argumentet mbi të cilat mbështetet ky qëndrim, e çmoj të rëndësishme të shprehem me mendim pakice.

2. Shumica është shprehur se: “Në rastin objekt gjykimi, Gjykata e Lartë e ka kthyer çështjen për rigjykim në Gjykatën e Apelit Tiranë. Vendime të këtij lloji nuk mund të konsiderohen si përfundimtare për efekt të gjykit kushtetues, pasi ato nuk vendosin në mënyrë përfundimtare mbi themelin e çështjes. Me fjalë të tjera vendime të këtij lloji, për më tepër kur procesi i themelit vazhdon të jetë në gjykim, nuk mund të quhen përfundimtare në kuptim të nenit 131/f të Kushtetutës. Në të tilla raste kërkuesi i ka të gjitha mjetet e nevojshme juridike për mbrojtjen e interesave të tij gjatë rigjykit të çështjes, përfshirë më pas edhe mbrojtjen kushtetuese pranë kësaj Gjykate” (§ 14 i vendimit).

3. Ashtu sikundër shumica eidenton, Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 00–2015–1586, datë 29.5.2015, e ka kthyer çështjen për rishqyrtim në po të njëjtën gjykatë të Apelit, por me tjetër trup gjykses, lidhur me kundërpadinë (§ 6 i vendimit).

4. Kërkuessa pretendon para Gjykatës cenimin e procesit të rregullt ligjor për shkak të mungesës së mbrojtjes efektive me përfaqësues në procesin gjyqsor të zhvilluar në Gjykatën e Lartë.

5. Bazuar në nenin 131/f të Kushtetutës, Gjykata Kushtetuese vendos për gjykimin përfundimtar të ankesave të individëve për shkeljen e të drejtave të tyre kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, pasi të jenë shterur të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e këtyre të drejtave.

6. Gjatë jurispruencës së saj, Gjykata ka theksuar se shterimi nënkupton që kërkuessi duhet t'i shfrytëzojë, në shkallët e sistemit gjyqsor, të gjitha mjetet e lejuesshme dhe mundësitë procedurale për vendosjen në vend të të drejtave të pretenduara. Mjetet ligjore shterojnë kur në varësi të rrethanave të çështjes, rregullat procedurale nuk parashikojnë mjete të tjera ankimi (*shih vendimin nr. 15, datë 18.4.2007 të Gjykatës Kushtetuese*). Shterimi i mjeteve përbën parakusht që duhet përmbushur nga kërkuessi, i cili para se t'i drejtohet Gjykatës Kushtetuese, duhet të vërtetojë se ka përdorur të gjitha mjetet ligjore të njohura nga ligji dhe të mjaftueshme për të rivendosur të drejtat e shkelura (*shih vendimin nr. 1, datë 19.1.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

7. Në këndvështrim të standardeve të mësipërme, kërkuessa nuk kishte mjet tjetër ankimi efektiv, përveçse në Gjykatën Kushte-tuese, dhe në kushtet kur ajo pretendon proces të parregullt ligjor vetëm nga procesi i zhvilluar nga Gjykata e Lartë, kjo përbën mjaftueshëm shkak për shqyrtimin e çështjes nga Gjykata Kushtetuese për pranimin ose rrëzimin e kërkesës, pra për rrjedhojë edhe për vënien në vend të së drejtës së saj për mbrojtje efektive me përfaqësues ligjor.

8. Mendoj se në rastet e kthimit për rigjykim nga Gjykata e Lartë, çështja duhet parë rast pas rasti, pasi nëse vetë gjykimi në Gjykatën e Lartë shoqërohet me shkelje të procesit të rregullt ligjor, ato mbeten të paverifikuara dhe të pakorrigjuara nga Gjykata Kushtetuese. Konkluzioni dhe qëndrimi i shumicës *a priori* se mjafton që çështja të jetë kthyer për rigjykim nga Gjykata e Lartë dhe kjo nuk përbën objekt gjykimi kushtetues, vjen në kundërshtim jo vetëm me nenin 131/f të Kushtetutës dhe nenin 30/2 të ligjit organik të Gjykatës Kushtetuese, pasi kërkuessi i ka shteruar mjete e ankimit në të tria shkallët e gjykit, por edhe me nenin 42 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së, për një gjykim brenda një afati të arsyeshem. Kjo për faktin se, sipas qëndrimit të shumicës, Gjykata e Lartë mund ta kthejë disa herë për rigjykim çështjen, duke tejzgatur procesin dhe ky lloj vendimi nuk ka asnjë mjet tjetër për t'u kontrolluar (në rastin konkret ankimi në Gjykatën Kushtetuese), ndërkohë që vetë ky vendim i kthimit për rigjykim mund të jetë marrë në kundërshtim me procesin e rregullt ligjor.

9. Prandaj edhe në kuptimin kushtetues, interpretimi që i bën shumica shterimit të mjeteve, të cilin e lidh me një gjykim përfundimtar për themelin e çështjes, i kufizon aksesin kërkuesses për

mbrojtje efektive të së drejtës për proces të rregullt ligjor në përputhje me nenin 42 të Kushtetutës.

10. Për sa më lart, mendoj se pavarësisht se për themelin çështja kishte kaluar për rigjykim pranë Gjykatës së Apelit, kërkesja e plotëson kriterin e shterimit të mjeteve sipas nenit 131/f të Kushtetutës, për rrjedhojë vendimi nr. 00–2015–1586, datë 29.5.2015, i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, duhej parë nga shumica në drejtim të respektimit të standardeve për proces të rregullt ligjor, nëse qëndrojnë pretendimet e saj për mungesën e mbrojtjes efektive në procesin e zhvilluar në Gjykatën e Lartë.

Kryetar: Bashkim Dedja